

Klinika za reumatologiju, fizikalnu medicinu i rehabilitaciju
Referentni centar Ministarstva zdravlja RH za spondiloartropatije
Klinički bolnički centar "Sestre milosrdnice" ♦ Vinogradska 29 ♦ 10000 Zagreb

KVALITETA ŽIVOTA I KRONIČNA KOŠTANO-MIŠIĆNA BOL LIFE QUALITY AND CHRONIC MUSCULO-SKELETAL PAIN

Frane Grubišić

Različita koštano-mišićna oboljenja među vodećim su razlozima učestalih posjeta i traženja savjeta i pomoći u ambulanti liječnika obiteljske medicine i/ili ra-

zličitih kliničkih specijalnosti. Nadalje, zbog njih se traže slobodni dani, bolovanja, a vremenom mogu postati i uzrokom onesposobljenosti. Uzroci koštano-mišićne boli

su raznoliki obzirom na anatomsku strukturu ili patološki supstrat kao izvor boli, a svi su terapijski modaliteti (lije-kovi, fizikalna terapija) usmjereni na liječenje simptoma. Za jednostavnu procjenu intenziteta boli u kliničkoj se praksi mogu koristiti jednodimenzionalne ljestvice (npr. vizualna analogna skala) ili multidimenzionalne ljestvi-ce (npr. McGillov upitnik). Liječenje kronične koštano-mišićne boli ponekad zahtjeva i timski multidisciplinar-ni pristup. Međutim, kroničnu se koštano-mišićnu bol ne smije promatrati samo kroz tjelesnu komponentu, nego i emocionalnu. Zbog toga što je bol, prema jednoj od defi-nicija, neugodno osjetilno i emocionalno iskustvo pove-zano s akutnim ili mogućim oštećenjem. Kvaliteta života definira se kao život dobre kvalitete ili zadovoljstvo ži-votom, sreća ili bilo koja životna vrijednost u bilo kojem trenutku. Tehnike mjerenja kvalitete života su temeljene na upitnicima i vrednovane unutar kulturnog konteksta. Kvaliteta života povezana za zdravljem (eng. *health re-lated quality of life*) obuhvaća mjere koje se tiču procjene zdravstvenog stanja, stavova, vrijednosti i opažene razine zadovoljstva i općeg dobrog stanja, te nije usmjerena pre-ma određenoj populaciji. Bolesnikova je kvaliteta živo-ta multidimenzionalna i subjektivna zbog čega se koriste objektivni i validirani mjerni instrumenti (tzv. generički upitnici koji se primjenjuju kod različitih skupina bole-

snika neovisno o dijagnozi bolesti/nesposobnosti i bolest specifični upitnici/mjerni instrumenti koji su usmjereni na probleme povezane s određenom bolešću). Stupanj obra-zovanja, obiteljska potpora, (ne)zaposlenost, trajanje bo-lesti i liječenja, suočavanje i/ili borba s bolešću, te educi-ranost bolesnika i obitelji su faktori koji mogu pozitivno/negativno utjecati na kvalitetu života. Pokuša li se posta-viti poveznica između emocionalne domene kvalitete ži-vota i kronične koštano-mišićne boli, depresija i tjesko-ba definirane su kao najbolji neovisni prediktori kvalite-te života kod bolesnika s kroničnom koštano-mišićnom boli. S druge strane, kronična bol je nerijetko zajednički simptom i dobar pokazatelj tjeskobe, a tjeskoba može do-vesti i do višeg stupnja kroniciteta boli. Najčešća kronič-na koštano-mišićna oboljenja, poput križobolje, artritisa (npr. reumatoidni artritis) ili fibromijalgije povezani su sa smanjenjem kvalitete života u svim njezinim domenama. Prema tome, rano prepoznavanje i postavljanje dijagnoze i pravovremeni početak liječenja preduvjeti su sprječava-nja morfoloških promjena na strukturama koštano-mišić-nog sustava, smanjenja boli i poboljšanja funkcionalnog statusa što je povezano smanjenjem onesposobljenosti i poboljšanjem kvalitete života bolesnika.

Ključne riječi: bol, kvaliteta života, koštano-mi-šićna, kronična